

Yasal Mirasçılar

Av. İRFAN PELVAN

Türk Medeni Kanunu 3. Kitap 1. kısım 1. Bölüm, 495 ve 501. maddeleri arasında Yasal Mirasçılar düzenlenmiştir. Kanun yasal mirasçılar dört başlık altında toplamıştır.

- A- Kan bağı hisimleri
- B- Sağ kalan eş
- C- Evlatlık
- D- Devlet

A- KAN BAĞI HISİMLARI

Bunlar da :

- I- Altsoy
- II- Ana ve baba
- III- Büyük ana ve büyük baba
- IV- Evlilik dışı hisimler olarak sıralanmıştır.

I- Altsoy: Mirasbırakanın birinci derece mirasçılarının onun alt soyu, yani çocuklarıdır. Mirasbırakandan önce ölmüş olan çocukların yerini her derecede halefiyet yoluyla onun kendi alt soyları alır. Çocuklar eşit derece mirasçılardır.

Türk Medeni Kanununun 495. maddesindeki bu düzenlemeden de anlaşılacağı üzere, Miras bırakanın ölüm tarihinde eşi sağ ise ve çocukları da varsa öncelikle sağ kalan eşin 1/4 miras payı düşülecek kalan miras payı çocuklar arasında eşit olarak paylaşılacaktır. Miras bırakanın eşi daha önce ölmüş ise mirasın tamamı çocuklar arasında eşit olarak paylaşılacaktır. Eşinden önce ölmüş kadın veya eşinden önce ölmüş erkek bir birinin mirasçısı olamaz. Bu nedenle kanun sağ kalan eş için ayrı bir düzenleme ve alt soyun bulunup

bulunmamasına ve derecesine göre eşler için ayrı miras payları düzenlemiştir.

II- Ana ve baba: Alt soyu bulunmayan mirasbırakanın mirasçılığı, ana ve babasıdır. Bunlar eşit olarak mirasçılardır. Mirasbırakandan önce ölmüş olan ana ve babanın yerlerini, her derecede halefiyet yoluyla kendi alt soyu yani çocukları alır. Bir tarafta hiç mirasçı bulunmadığı takdirde, bütün miras diğer taraftaki mirasçılara kalır.

Türk Medeni Kanununun 496. maddesindeki bu düzenleme ile mirasbırakanın çocuğunun bulunmaması halinde, sağ kalan eş var ise miras payının 1/2' si sağ kalan eşe kalacak, sağ kalan eşin miras payı dışında kalan kısım ana ve baba arasında eşit olarak paylaşılacaktır. Sağ kalan eş bulunmadığı takdirde mirasın tamamı ana ve babaya eşit olarak geçecektir. Ana veya baba veya her ikisi ölmüş ise miras payı onların alt soylarına geçecektir.

III- Büyük ana ve büyük baba: Altsoyu, ana ve babası ve onların altsoyu bulunmayan mirasbırakanın mirasçılığı, büyük ana ve büyük babadır. Bunlar da eşit olarak mirasçılardır.

Mirasbırakandan önce ölmüş olan büyük ana ve büyük babaların yerlerini, her derecede halefiyet yoluyla kendi altsoyları alır. Ana veya baba tarafından olan büyük ana ve büyük babalardan biri altsoyu bulunmaksızın mirasbırakandan önce ölmüşse, ona düşen pay aynı taraftaki mirasçılara kalır. Ana veya baba tarafından olan büyük ana ve büyük babaların ikisi de altsoyları bulunmaksızın mirasbırakandan önce ölmüşlerse,

bütün miras diğer taraftaki mirasçılara kalır.

Sağ kalan eş varsa, büyük ana ve büyük babalardan birinin mirasbırakandan önce ölmüş olması halinde, payı kendi çocuğuna; çocuğu yoksa o taraftaki büyük ana ve büyük babaya; bir taraftaki büyük ana ve büyük babanın her ikisinin de ölmüş olması halinde onların payları diğer tarafa geçer. Türk Medeni Kanunu 497. maddesinde düzenlenen bu durumda da mirasbırakanın eşi sağ ise öncelikle 3/4 miras payı sağ kalan eşe verilecek kalan pay büyük ana ve büyük baba arasında eşit olarak paylaşılacaktır.

IV- Evlilik dışı hisimler: Evlilik dışında doğmuş ve soybağı, tanıma veya hakim hükmüyle kurulmuş olanlar, baba yönünden evlilik içi hisimler gibi mirasçı olurlar. Kanununun 498. maddesinde düzenlenen evlilik dışı doğmuş çocukların miras payı sadece baba yönünden geçerli olup, babalarının mirasına evlilik içi doğmuş çocuklar gibi mirasçı olacaklardır. Burada evlilik dışı doğan çocuğun anası yönünden bir ayırım söz konusu değildir.

B - SAĞ KALAN EŞ

Yasanın 499 maddesi sağ kalan eşin miras paylarını belirlemiştir. Sağ kalan eş, birlikte bulunduğu zümreye göre mirasbırakana aşağıdaki oranlarda mirasçı olur:

1. Mirasbırakanın altsoyu ile birlikte mirasçı olursa, mirasın dörtte biri,

2. Mirasbırakanın ana ve baba zümresi ile birlikte mirasçı olursa, mirasın yarısı,
3. Mirasbırakanın büyük ana ve büyük babaları ve onların çocukları ile birlikte mirasçı olursa, mirasın dörtte üçü, bunlar da yoksa mirasın tamamı eşe kalır.

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, sağ kalan eş birlikte bulunduğu zümreye göre miras payı almaktadır. Özellikle tek çocuklu ailelerde alt soy olduğu için sağ kalan eş 1/4 miras payı alırken, tek çocuk miras payının 3/4' ünü almakta, ihtilafli durumlarda sağ kalan eş sıkıntıya düşebilmektedir. Ancak, Türk Medeni Kanunundaki Mal Rejimine ilişkin düzenlemelerle sağ kalan eşlerin tabi oldukları Mal Rejimine göre farklılıklar oluşmaktadır. Taraflar Mal ayrılığı rejimine tabi iseler yasanın yukarıda belirtilen 499. maddesindeki paylaşım oranları geçerlidir. Mal ortaklığı rejimi geçerli ise, her eşe ortaklık mallarının yarısı verilir. Ancak, eşler Mal rejimi sözleşmesi ile başka bir paylaşım oranı kararlaştırabilirler.

Eşler arasında yasal mal rejimi olan Edinilmiş Mallara Katılma rejimi uygulanıyorsa, MK. 236. maddesine göre, her eş veya mirasçıları, diğer eşe ait artık değerlerin yarısı üzerinde hak sahibi olurlar. Alacaklar takas edilir. Zina veya hayata kast nedeniyle boşanma halinde hakim, kusurlu eşin artık değerdeki pay oranının hakkaniyete uygun olarak azaltılmasını veya kaldırılmasına karar verebilir. Henüz uygulamada açıklık oluşmamış olmasına rağmen bu durumda sağ kalan eş artık değerlerin yarısını aldıktan sonra kalan pay üzerinde de mirasçı olması gerekir. Ayrıca MK. 240. maddesine göre, Sağ kalan eş eski yaşamını sürdürmek istiyorsa ölen eşine ait olup, birlikte yaşadıkları konut üzerinde kendisine katılma alacağına mahsup edilmek, yetmez ise bedel eklemek suretiyle intifa veya oturma hakkı tanınmasını isteyebilir.

C – EVLATLIK

TMK 500. maddesinde düzenlenmiştir. Evlatlık ve altsoyu, evlat edinene kan hısmı gibi mirasçı olurlar. Evlatlığın

kendi ailesindeki mirasçılığı da devam eder. Evlat edinen ve hısımları, evlatlığa mirasçı olmazlar. Burada dikkat edilmesi gereken husus evlatlık ve altsoyu, evlat edinenin mirasçısı olmakta, evlat edinen, evlatlığın mirasçısı olamamaktadır. Ayrıca evlatlık hem öz ana ve babasının mirasçısı olarak kalmaya devam etmekte, hem de evlat edinenin mirasçısı olmaktadır.

D – DEVLET

TMK 501 - Mirasçı bırakmaksızın ölen kimsenin mirası Devlete geçer. Mirasın devlete geçebilmesi için;

- a) Miras bırakanın yasal mirasçısı bulunmaması,
- b) Bu kişinin malları ile ilgili ölüme bağlı tasarruflarda bulunmamış olması gerekir. Yasal mirasçısı bulunmamasına rağmen

mirasçılardan hiç biri yoksa, mirasbırakan mirasının tamamında tasarruf edebileceğini belirtmektedir.

Buradan da anlaşılacağı üzere, mirasçı olarak altsoyu, ana ve babası veya eşi bulunan miras bırakan mal varlığının tamamı üzerinde ölüme bağlı tasarrufla bulunamaz.

Yasanın 506. maddesi mirasçıların saklı paylarını belirlemektedir. Saklı pay aşağıdaki oranlardan ibarettir:

1. Altsoy için yasal miras payının yarısı,
2. Ana ve babadan her biri için yasal miras payının dörtte biri,
3. (Mülga bend: 04/05/2007-5650 S.K./2.mad),
4. Sağ kalan eş için, altsoy veya ana ve baba zümresiyle birlikte mirasçı olması halinde yasal miras payının tamamı, diğer hallerde yasal miras

mirasbırakan ölüme bağlı bir tasarrufla bulunur ise mirasbırakanın bu tasarrufuna göre miras payı paylaşılır. Ölüme bağlı tasarruflar TMK İkinci Bölümünde düzenlenmiştir. Bunlar Vasiyetname ve Miras Sözleşmesidir. Mirasbırakanın ölüme bağlı tasarrufları ancak Tasarruf Özgürlüğü sınırları içinde kalması kaydıyla geçerlidir. Tasarruf özgürlüğünü aşan kısımların tenkisi istenebilir.

Yasanın değişik 505. maddesi; Mirasçı olarak altsoyu, ana ve babası veya eşi bulunan miras bırakan, mirasının saklı paylar dışında kalan kısmında ölüme bağlı tasarrufla bulunabilir. Bu

payının dörtte üçü.

Yasa koyucu, bu düzenlemeyi getirirken, miras bırakanın belirli oranlarda malları üzerinde ölüme bağlı tasarrufuna imkan verirken, yasal mirasçılar için de saklı paylar belirleyerek miras bırakana malları üzerindeki tasarrufunu kısıtlayarak yasal mirasçıların haklarını koruma yoluna gidilmiştir.

Yasal mirasçılar ve miras payları ile ilgili çok genel anlamda yapmaya çalıştığımız bu açıklamaların faydalı olması dileğiyle...